

18.9.2021.

Подносимо, у року, примедбе на радну верзију нацрта новог Закона о унутрашњим пословима.

1. Примедба на чл. 2

Предлажемо да се у члану 2, након тачке 11) додају и:

12) *Узбуњивач у полицији*

13) *Опасност од утицаја злоупотребљене политичке моћи на рад полиције*

14) *Утицај на оперативну независност полиције*

Образложење за тачку 12):

Иако се законопредлагач усмено позвао на други закон који регулише „узбуњивање“, сматрамо да је Полиција и полицијски посао довољно специфичан да завређује да се узбуњивач у полицији и узбуњивање у полицији барем дефинише.

А које су то специфичности полицијског посла, толико различите од осталих послова државних службенбика? Као што је опште познато, то што се полицијски посао обавља применом законских овлашћења која битно утичу на уставна права, укључујући и право на живот.

Образложење за тачку 13):

Сматрамо за ноторну чињеницу да је полиција у опасности од бројних незаконитих утицаја; а сваки је утицај на њу незаконит, јер она закон и пре свега владавину права треба да спроводи без дискриминације према појединим појавним облицима незаконитости; ни блаже али ни строже од законом прописаног.

Након анализе текста нацрта Закона у целини, стиче се утисак да полиција, ни унутрашњи послови, ни Министарство унутрашњих послова не виде опасност која им прети, ни ризика којима су изложени. Такође не виде себе као орган који као прва карика у ланцу владавине права има изузетно велику улогу у остваривању владавине права.

Образложење за тачку 14): директно произилази из члана 13 у коме се тврди да захтевање од стране министра да му се доставе извештаји из става 1 члана 13, као и његово давање обавезних инструкција и упутстава из става 3. члана 13 не сматра се утицајем на оперативну независност Полиције.

2. Примедба на Начело професионализма и неутралности и члан 4:

Наводи се да се унутрашњи послови се обављају (...) политички неутрално (...).

Образложење:

Начело је добро дефинисано, али непотпуно, тако да делује да је неискрено.

Лепо је прочитати да је полиција „политички неутрална“, али она не само да то није, него никада и није била политички неутрална. Једино што је то раније јавно истицано. Све док је министар члан странке и од ње упућен, он прво ради у интересу странке, па тек онда у интересу владавине права, уколико неки други јачи интерес не истисне владавину права.

На жалост, ни један па ни овај нацрт Закона то не може да спречи, то је у надлежности других субјеката друштва, и овде му не треба поклањати велику пажњу. Ипак, треба ово истаћи, јер закон својим духом, треба да препозна опасност од злоупотребљене политичке моћи и да бар покуша да је адекватним нормама елиминише. Таквих норми нема у овом нацрту Закона.

Предлог:

Да се у након члана 4. дода члан којим ће се навести на који начин ће се остваривати начело „политичке неутралности“, када је у зачетку контамирнирано јаким утицајем политичке странке, који остварује путем министра; или да се одредба са истом суштином у Закон убаца не неком другом, за то адекватнијем месту.

3. Примедба на Одељак посебно овлашћење министра, члан 13 – ПРЕДЛАЖЕМО да се изостави.

Образложење:

За обављање унутрашњих послова заштите живота и личне и имовинске безбедности људи и пружање подршке владавини права, нису потреба посебна овлашћења министра; напротив она могу озбиљно да онемогуће „пружање подршке владавини права“.

4. Примедба у вези са ставом 3 члана 13:

Када министар може да постане апсолутно свако физичко лице које по Закону буде постављено на то место, те да не постоји никакав услов у погледу стручности и образовања које министар треба да испуни, поставља се питање: на основу који стручних знања и ког радног искуства „Министар даје упутства и обавезне инструкције у вези са радом Полиције“?

Министар их може као „одговорно лице“ министарства потписати, али више од тога реално не може, свеједно да ли за то пуно труди. „Давање упутства и обавезне инструкције“ не би смело да буде задатак појединца, већ искључимо стручног тима који поступа у име Министарства.

Уколико се (што је добро) „давање упутства“ од стране министра „не сматра утицајем на оперативну независност полиције“; шта се онда сматра „утицајем на оперативну независност полиције“?

Тиме је јасно да је и тај појам потребно дефинисати у уводном делу закона.

Свакако да је јако добро да је „Утицај на оперативну независност Полиције“ уочен као могући ризик, али му је премало пажње посвећено. Осим могућег „утицаја министра“ могући су и другу нежељени утицаји, те им је потребно посветити већу пажњу.

Уколико пак тај став остане у Закону, предлажемо да се дода нови члан којим би се конкретније онемогућило да министар утиче на оперативну независност полиције.

5. Примедба на одељак Јавност рада и члан 21.

Став 1 члана 21 (Рад Министарства је јаван) је један од најважнијих чланова. С тога му треба посветити нешто већу пажњу.

На који начин Министарство „редовно благовремено и потпуно обавештава јавност о свом раду“?

Овде недостају односи са медијима, или сарадња са медијима, и другим субјектима јавности. Иако је потпуно разумљиво да Полиција неће дозволити да свако може да тражи и добије податке; исто тако би требало да буде разумљиво да релевантни субјекти јавности, специјализовани за извештавање о полицији и истраживања о полицији, добију тражене податке; наравно осим у случајевима који су наведени у члану 21.

Предлог:

- Унети одредбу о служби Министарства задуженој за „јавност рада Министарства“.*
- По угледу на доле наведени: „Однос између Полиције, јавног тужиоца и суда“ требало би насловити и „Однос између Полиције и јавности“.*

6. Примедба на одељак: Појам Полиције и члан 25.

Образложење:

Дефинисати централни појам Закона, на тај начин што се користи само једна од његових карактеристика је погрешно, али и штетно. Полиција свакако јесте и „организована снага принуде“, али не само то, и не на првом месту то. Када је појам „употреба средстава принуде“ у питању, сасвим је довољно што се он наводи у другом ставу.

Предлог:

- предефинисати појам Полиција, имајући у виду све његове карактеристике, пре свега основу функцију – заштиту грађана.*
- Део текста става 1, којима се описује принуда, избацити.*

Образложење става 3:

Шта значи „употреба појма „Полиција“? Било који појам, па и појам „Полиција“ употребљава се на разне начине, најчешће говором. Употребљава се у нашем друштву често, а најчешће у негативном контексту. Нпр. појам „Полиција“ употребљавамо и ми, бавећи се научним истраживањима, често обухватамо Полицију, те је неминовно да употребљавамо појам „Полиција“. Наш следећи истраживачки пројекат може бити насловљен са: „Утицај злоупотребљене политичке моћи на Полицију и њена злоупотреба“. Употреба појма „Полиција“ је очигледа, а тиме и прекршај, уколико би овај став остао у Закону.

Небитно је да ли је законопредлагач мислио нешто друго, уколико овај став остане.

Предлог: редефинисати и прецизније објаснити на шта тачно се односи забрана.

7. Примедба на члан 35 – Директор полиције

Сматрамо да је 15 година ефективног рада на руководећим радним местима превише захтеван критеријум, те да је довољно да директор има најмање 15 година ефективног рада на полицијским пословима, а да је од тих 15, најмање 10 година на руководећим радним местима.

Као услов треба додати и најмање 10 година на пословима овлашћеног службеног лица, јер се под појмом «полицијски послови» може да провуче и лице које је радило у некој од помоћних полицијских служби.

8. Примедбе на члан 50 - Дужност чувања података

Образложење:

Сасвим је логично да је полицијски службеник дужан да чува и штити подате о личности до којих је дошао у току рада, али да се та обавеза односи на „друге податке“, је непотребна. Свакако да објављивање других података који немају значај, а у научне, образовне и публицистичке сврхе не могу бити обухваћене забраном,.

Предлог:

Да се из текста изоставе речи „и друге податке“, или да се прецизира на још које податке се односи дужност чувања.

9. Примедба на члан 59 став 7: Забрањено је објављивање података о идентитету овлашћеног службеног лица које примењује полицијска овлашћења.)

Образложење:

Заштита поступајућих полицијских службеника мора бити један од императива овог нацрта Закона, али се та заштита једнако треба односити на све ризике којима је поступајући полицијски службеник изложен. С тога је потребно увести посебу одредбу која би на адекватан начин и потпуна заштитила поступајућег полицијског службеника, пре свега од злоупотреба које чине његови претпостављени, затим од утицаја злоупотребљене политичке моћи и других неформалних центара моћи. Таква заштита поступајућег полицијског службеника, је један од предуслова остваривања како овог, тако и других Закона као и заштите владавине права. Јер, уколико не можемо да заштитимо поступајућег полицијског службеника, како ћемо онда заштитити владавину права?

Међутим, сама забрана објављивања података о одентитену поступајућег осл, није никакав вид заштите од ризика који су напред наведени; те се чини и непотребном, или бар нејасном? Шта је циљ, тако дефинисане заштите? Да се медијима забрани објављивање имена поступајућег полицијског службеника у предмету за који јавност има интерес да буде информисана? Или да се медијима забрани да објављују своја сазнања о полицијским службеницима за које имају доказе да су извршили кривична дела? Нравно, и супротно, да се похвале полицијски службеници који су добро поступили.

Свакако се мора забранити објављивање, у било коју сврху (макар и похвалну), детаљнијих података о идентитету, као што је нпр.место и адреса становања, или неке друге личне податке, али објавити само име и презиме и чин, тј. радно место, не би требало да буде забрањено.

ПРЕДЛОГ:

Рedefинисати став 7.

10. Примедба на одељак 3.6.3. Посебни услови и начин примене појединих полицијских овлашћења

Зашто само «појединих», зашто се не обраде, бар наброје сва полицијска овлашћења?

Предлог: обрадити сва полицијска овлашћења.

11. Примедба на Прикупљање обавештења и члан 87

Прикупљање обавештења, тј. Обављање разговара са грађанима (лицима у својству грађана), ТРЕБАЛО би да може да се обавља пре свега у службеним

просторијама Полиције, или других државних органа (Месне канцеларије, Месне заједнице), али и у пословним просторијама у којима ради грађанин, па и у његовом стану.

Та пракса одавно постоји у раду Полиције, а сада је прилика да се она и озакони; посебно имајући у виду да је данас ИТ широко распрострањена.

Став 3. гласи:

«О обавештењима прикупљеним од грађана овлашћено службено лице сачињава службену белешку или извештај, у складу са законом.»

Термин: «Службена белешка» није потпуно, иако се назначава да ће то бити «у складу са законом», може да се и сам термин «службена белешка» употпуни, јер се у ставу 2 наводи нешто од тога што је складу са законом, па се може и термин «службена белешка» употпунити. Много је битније да се овде дефинише место где се обавештења могу прикупљати, јер дуги закон (ЗКП) то не регулише.

Предлог:

- Допунити члан наведеним

12. Примедба на одељак: Улазак и преглед објеката, простора, средстава и документације и контрадиверзиони преглед, члан 96.

Образложење:

У једној реченице наведене су сасвим различите активности, те је уочљиво да преглед документације као активност коју предузимају оперативци привредног криминалитета заслужује да се издвоји у посебан члан или бар став, којим би се означиле основне активности специјализоване за привредни криминалитет: нпр. улазак у службене просторије правног лица, ради вршења провера.

Предлог:

Појам «прегледе документације» пребацити у посебан став.

13. Спровођење анализе ризика од корупције члан 198.

Образложење:

Добро је уочена опасност од корупције, али имајућу у виду да је реч о органу који је за то уско специјализован, треба направити разлику између корупције и политичке корупције, такође потребно је уочити и још већу опасност: утицај злоупотребљене политичке моћи.

Предлог:

Допунити чл. 198 са анализом и од политичке корупције и од злоупотребљене политичке моћи.

14. Примедба на члан 217.

ОСЛ морају да имају специјалистичку обуку за радно место на коме се налазе. Основна полицијска обука не треба да буде обавезна, али није ни сувишна. Свакако служби су потребна и осл која су специјализирана за основну обуку. Док би била обавезна специјалистичка обука. Нпр. осл привредног криминалитета није толико потребна основна обука као специјалистичка. А свакако свака специјалистичка обука може да има уводни део основне обуке, прилагођен за специјалистичко радно место.

То би био начин да осл стекну лични сертификат за обављање конкретних специјалистичких радних места. С тога би требало увести посебну одредбу о сертификату.

15. Примедбе на одељак Последице часног и нечасног престанка радног односа члан 352.

Предлог који се у пракси примењује, те је потребно да се и унесе у члан; допунити члан 352:

Полицијски службеник коме је радни однос престао часно, има право да по истим условима користи услоге Управе за смештај и исхрану.